

Eiropas
Komisija

VIRZĪBĀ UZ EFEKTĪVĀKU PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS POLITIKU

ATBALSTS PIEAUGUŠAJIEM VAJADZĪGO ZINĀŠANU IEGŪŠANĀ UN PRASMJU PILNVEIDOŠANĀ

PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS UZDEVUMS

Lai gūtu panākumus strauji mainīgā pasaulē, ikvienam vajadzīgas plašas zināšanas un dažādas prasmes, turklāt tās jāturpina pilnveidot visa mūža garumā. Tieši tāds ir Jaunu prasmju programmas Eiropai svarīgākais vēstījums (*sk. diagrammu*). Ja nav pareizo prasmju, daudziem darba ņēmējiem nākas strādāt zemas kvalitātes darbvietās, viņi paliek bez darba vai nav pietiekami kvalificēti jaunas paaudzes darba iespējām. Bez pamatlīmeņa rakstpratības, rēķināšanas un digitālajām prasmēm ikdienas dzīve var sagādāt daudz grūtību.

Tāpēc Eiropas izglītības programmā pieaugušajiem (*sk. diagrammu*) noteikts uzdevums — rosināt, lai vairāk pieaugušo atsāktu sevis izglītošanu. Lai to panāktu, Eiropas Savienība (ES) un dalībvalstis ir pieņēmušas plašu stratēģiju un politikas iniciatīvu klāstu, kuru mērķis ir uzlabot pieaugušo izglītības iespēju pieejamību un vispārējo kvalitāti, kvantitāti un pieklūstamību. Turklāt ir veikti pasākumi, lai palielinātu šo iespēju izmantošanu, īstenojot efektīvas informēšanas, profesionālās orientācijas un motivācijas stratēģijas, kas adresētas grupām, kam tas visvairāk vajadzīgs.

Tomēr, neraugoties uz šiem centieniem, statistika liecina, ka:

- tikai katrs desmitais pieaugušais eiropietis piedalās izglītības vai apmācības pasākumos;
- vairāk nekā ceturktajai daļai no visiem pieaugušajiem trūkst pamatlīmeņa rakstpratības, rēķināšanas un digitālo prasmju, kas mūsdienās nepieciešamas daudzās darbvietās.

Kā gan padarīt pieaugušo izglītības politiku un pasākumus efektīvākus?

UZDEVUMA IZPRAŠANA

Eiropas Komisija nesen pasūtīja pētījumu “Padziļināta pieaugušo izglītības politikas un tās efektivitātes Eiropā analīze”, kurā tika pārskatīta pieejamā informācija. Tajā apstiprināts: lai gan pieaugušo izglītība privātpersonām, uzņēmumiem un sabiedrībai kopumā sniedz ievērojamus ekonomiskus un sociālus ieguvumus, šīs iespējas izmanto tikai pavisam neliels skaits Eiropas pieaugušo.

Pētījumā uzsvērti arī veidi, kā politiku padarīt efektīvāku, tā palielinot pieaugušo līdzdalību izglītībā. Pamatojoties uz pētījuma secinājumiem, tajā noteikti seši būtiski faktori, kas palīdzētu palielināt līdzdalību pieaugušo izglītības un prasmju attīstīšanas pasākumos.

SEŠI SOĻI VIRZĪBĀ UZ EFEKTĪVĀKU PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS POLITIKU

1 PALIELINĀT PIEAUGUŠO VĒLĒŠANOS PIEDALĪTIES MĀCĪBĀS UN POZITĪVU ATTIEKSMI PRET IZGLĪTĪBU

Līdzdalība un dalības turpināšana atkarīga no tā, vai pieaugušo izglītībai ir pozitīva reputācija, kā arī no atsevišķu izglītojamo ieinteresētības mācībās. Lai to nodrošinātu, dalībvalstis var sadarboties ar sociālajiem partneriem un citām ieinteresētajām personām, lai uzlabotu informētību par pieaugušo izglītības daudzajām priekšrocībām, sasniegtu to pieaugušo mērķauditorijas, kuri no izglītības iegūtu visvairāk, kā arī sniegtu tiem atbilstošu informāciju un konsultācijas.

2 ROSINĀT DARBA DEVĒJU IEGULDĪJUMUS PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS JOMĀ

Palielinoties darba prasībām, darbiniekiem jāpilnveido esošās prasmes un talanti, kā arī jāiegūst jauni. Šā iemesla dēļ profesionālā attīstība un ar darbu saistīta apmācība ir svarīgi faktori, kas var motivēt pieaugušos atkal pievērsties izglītībai. Tāpēc ir svarīgi nodrošināt, lai darba devēji ieguldītu pieaugušo izglītībā, palielinot gan pieejamo iespēju klāstu, gan to darba ņēmēju skaitu, kas piedalās izglītības pasākumos.

3 UZLABOT PIEKĻUVI IZGLĪTĪBAI MAZAIZSARGĀTĀM UN GRŪTI IESAISTĀMĀM GRUPĀM

Ir daudzi un dažādi pieaugušie, kuriem ir atšķirīgas mācību vajadzības. Nav tāda universāla risinājuma, kas derētu visiem, — politikā jāiekļauj īpaši pielāgotas programmas, un tām jābūt pietiekami elastīgām, lai varētu nodrošināt katra indivīda mācību vajadzības un motivāciju (arī pamatprasmju pilnveidošanu mazprasmīgiem mācību dalībniekiem). Lai to panāktu, ieteicams veidot partnerības ar starpniekorganizācijām, piemēram, sabiedrības grupām un arodbiedrībām.

4 UZLABOT PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS PIEMĒROTĪBU VISIEM IESAISTĪTĀJIEM

Kad izglītības un apmācības pasākumi palīdz īstenot gan mācību dalībnieku, gan darba devēju konkrētās vajadzības un motivāciju, ne vien palielinās līdzdalība, bet arī tiek gūti labāki galarezultāti: pilnveidotas prasmes, labāku darba iespēju pieejamība un labāki sociālie rezultāti. Tādēļ pieaugušo izglītības politika un pasākumi jāveido tā, lai nodrošinātu dažādo lietotāju grupu vajadzības.

5 NODROŠINĀT PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS IESPĒJU KVALITĀTI

Svarīgi nodrošināt kvalitatīvus pieaugušo izglītības pasākumus, lai tie sniegtu pozitīvus rezultātus mācību dalībniekiem, darba devējiem un sabiedrībai, kā arī maksimāli efektīvi izmantotu publiskos ieguldījumus.

6 KOORDINĒT PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS POLITIKU VALSTS, REĢIONĀLĀ UN VIETĒJĀ MĒROGĀ

Lai politika būtu maksimāli veiksmīga, valsts, reģionālā un vietējā līmenī jānodrošina dažādo īstenoto iniciatīvu efektīva koordinācija, turklāt cieši jāsadarbojas arī visām iesaistītajām iestādēm, organizācijām un ieinteresētajām personām.

RĪKS PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS POLITIKAS UZLABOŠANAI

Šie seši panākumu faktori ir jaunā politikas analīzes rīka pamatā, kas izveidots visu pieaugušo izglītības politikā iesaistīto lietošanai.

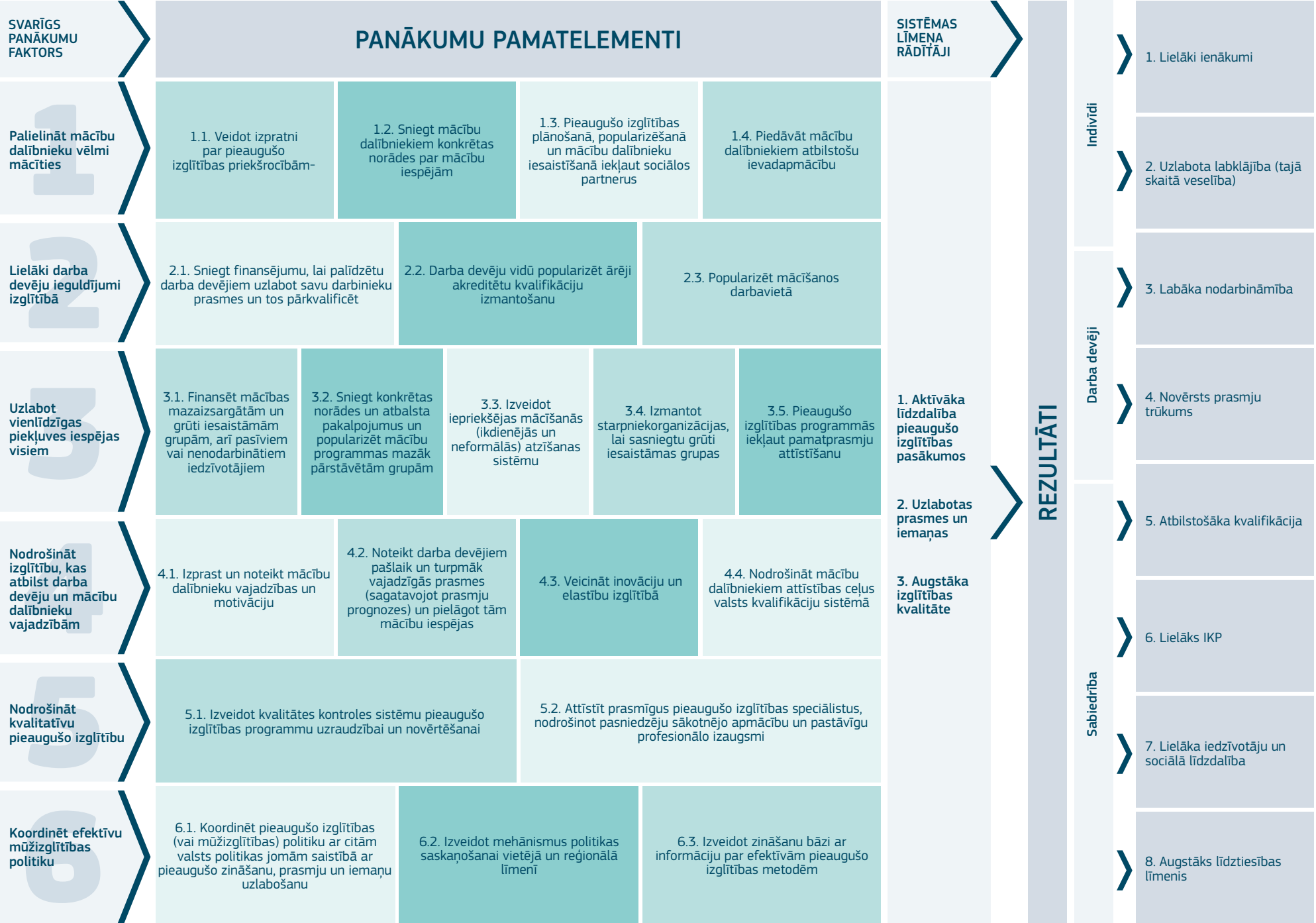
Svarīgs pētījuma atzinums — lai uzlabotu politiku un labāk sasniegtu tās mērķus, politikas veidotājiem vispirms vajadzīga skaidrāka izpratne par to, kā darbojas dažādas politikas pieejas. Lai to panāktu, jāveic sistemātiskāka datu vākšana un nepieciešama stingrāka pieeja politikas uzraudzībai. Jaunā rīka mērķis ir palīdzēt politikas veidotājiem veikt abus šos uzdevumus.

Šo rīku veido divi pamatelementi. Pirmais elements ir analītiska sistēma (sk. *diagrammu*), kas politikas veidotājiem palīdz izstrādāt un novērtēt pieaugušo izglītības politiku. Otrais elements ir rādītāju kopums, kas palīdz uzraudzīt politikas īstenošanu, novērtēt politikas ietekmi un salīdzināt gūtos rezultātus ar datiem no citām dalībvalstīm.

Šā rīka interaktīva tiešsaistes versija pieejama EPALE tīmekļa vietnē:

<https://ec.europa.eu/epale/lv/policy-tool>

SISTĒMA PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBAS POLITIKAS ANALIZĒŠANAI

PLAŠĀKA INFORMĀCIJA

Eiropas Komisijas atbalstītajā pētījumā "Padziļināta pieaugušo izglītības politikas un tās efektivitātes Eiropā analīze" sniegts pārskats par esošajiem pētījumiem pieaugušo izglītības politikas jomā, lai palīdzētu īstenot Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem. Tas tika sagatavots ciešā sadarbībā ar programmas "Izglītība un mācības 2020" valstu ekspertu darba grupu pieaugušo izglītības jautājumos.

Pētījums pieejams šeit:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=lv&pubId=7851&type=2&furtherPubs=yes>

EIROPAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA PIEAUGUŠAJIEM

2011. gadā ES pieņēma Eiropas izglītības programmu pieaugušajiem. Šīs Eiropas politikas sadarbības iniciatīvas mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm sniegt iespējas un motivēt pieaugušos attīstīt un pilnveidot savas prasmes un iemaņas visos dzīves posmos.

Šīs politikas pamatā ir atziņa, ka mācības pieaugušā vecumā ir būtiska mūžizglītības daļa. Pieaugušo izglītība tiek definēta kā jebkāda vispārēja vai profesionāla, formāla vai neformāla, vai ikdienēja izglītība vai apmācība, kas notiek pēc sākotnējās izglītības un apmācības pabeigšanas.

Politikā ir noteiktas vairākas kopīgas Eiropas prioritātes, lai līdz 2020. gadam ievērojami uzlabotu kvalitāti un palielinātu pieejamās pieaugušo izglītības iespējas. Viena no tām ir pievēršanās pieaugušo pamatprasmju attīstīšanai.

JAUNU PRASMJU PROGRAMMA EIROPAI

Pieaugušo izglītības problēma ir viena no vairākām ar prasmēm saistītām problēmām, ar kurām saskaras ES. Lai optimizētu Eiropas cilvēkkapitālu, uzlabotu nodarbinātību un palielinātu konkurētspēju, 2016. gada Jaunu prasmju programmā Eiropai dalībvalstis, sociālie partneri, nozaru pārstāvji un citas ieinteresētās personas tiek aicinātas sadarboties, lai uzlabotu prasmju apmācības kvalitāti un nozīmi, padarītu prasmes redzamākas un salīdzināmākas, kā arī uzlabotu datu meklēšanu par prasmēm un informāciju labākai karjeras izvēlei.

Svarīgs mērķis ir arī atbalsts mazkvalificētiem un mazprasmīgiem pieaugušajiem. Prasmju programmā ierosināts izveidot Prasmju garantiju tiem Eiropas 64 miljoniem pieaugušo, kuri nav ieguvuši vidējo izglītību. Tās mērķis ir palīdzēt viņiem iegūt minimālas rakstpratības, rēķināšanas un digitālās prasmes un/vai turpināt mācības, lai iegūtu vidējo vai tai līdzvērtīgu izglītību. Dalībnieki iesākumā veiku prasmju novērtējumu, lai noteiktu savas prasmes un to trūkumus; pēc tam viņu konkrētajām vajadzībām tiktu pielāgota mācību programma, pēc kuras pabeigšanas iegūtās prasmes tiktu apstiprinātas un atzītas.

Publikāciju birojs

ISBN: 978-92-79-61161-2
doi:10.2767/68825 (print)
ISBN: 978-92-79-61186-5
doi:10.2767/430715 (PDF)

Ilustrācijas: Alexandre Mitrasos – © Eiropas Savienība

Lai jebkādā veidā izmantotu vai reproducētu fotogrāfijas, uz kurām Eiropas Savienību nav īpašumtiesību, atļauja jāiegūst nepastarpināti no autortiesību īpašnieka(-iem).

© Eiropas Savienība, 2016. gads
Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots.

Printed in Belgium

IESPIESTS UZ PAPIĒRA, KAS BALINĀTS BEZ ELEMENTĀRĀ HLORA (ECF)